

Vesistöjen ja rantojen avaaminen kaikkien kuntalaisten virkistys- ja ulkoilukäyttöön

Suomalaisille kunnat ovat rakentuneet yleensä vesistöjen äärelle. Monet kunnat ovat kirjaimellisesti vesistöjen ympäröimiä. Vesistöt ovat tarjonneet liikenneyhteydet, elinkeinon, voimaa ja raaka-ainetta teollisuudelle.

Tänä päivänä vesistöt ja rannat ovat yhä enemmän virkistystyksen ja hyvinvoinnin lähde. Uintia (ml avantouinti) harrastaa 70 % ja veneilyä lähes puolet suomalaisista ([Ulkoilutilastot 2010, LuKe](#)). Kalastusta harrastaa 1,6 miljoonaa suomalaisista ([Vapaa-ajankalastus 2014, Luke](#)). Vesistöihin liittyvää muuta liikuntaa kuten soutua (36 % suomalaista), melontaa (10 %), sukellusta (6 %), matka-tai retkiluistelua (4,5 %) ja purjehdusta (3,5 % suomalaisista) harrastavat sadat tuhannet suomalaiset ([Ulkoilutilastot 2010, LuKe](#))([Kansallinen liikuntatutkimus 2010](#)). Rekisteröityjä veneitä Suomessa on 195 000 ([Trafi 2014](#)).

Vaikka vettä ja rantoja Suomen kunnissa riittää, ei rannoille ja vesille (jälle) pääseminen ole silti aina itsestäänselvyys. Rannat ovat monin paikoin elinkeinoelämän ja liikenteen käytössä. Myös asuntorakentaminen ja loma-asutus ovat vallanneet huomattavan osan kuntien parhaista rannoista. Meren rannikon mannerrannan ja yli hehtaarin saarten sulkeutuneisuusaste oli vuonna 2005 jo 48 % sekä monessa rannikkokunnassa paljon enemmän ([Leena Laurila & Risto Kalliola: Rakennetut meren rannat 2005. Ympäristöministeriön raportteja 3/2008](#)).

Rannoille ja vesille pääseminen voi, etenkin taajama-alueilla olla kuntalaiselle hankalaa tai mahdotonta. Kuntalaisille vapaista rannoista ja harrastusmahdollisuuksista voi olla vaikea löytää tietoa.

Kuntakeskusten lähirannat on tämän vuoksi kaavoituksella rauhoitettava rakentamiselta. Olemassa olevia ranta-alueita on kehitettävä kuntalaisten yhteiseen virkistys- ja harrastuskäyttöön. Rannoille on varattava alueita uimiseen, kalastamiseen ja muuhun harrastamiseen. Kanooteille ja soutuveneille on järjestettävä säilytys, vesillelasku- ja rantautumispaikkoja. Uimarantoja tulisi kehittää monipuolisiksi vesiliikunta- ja ulkoilukeskuksiksi.

Lähirannoille on varmistettava esteetön kulku. Lähirantojen ja vesistöjen tulee olla myös autottomien ja veneettömien kuntalaisten, ikäihmisten ja koululaisten ja saavutettavissa.

Vesistöistä, rannoista ja maa-alueista tulee muodostaa taajamiin ja niiden ympäristöihin erilaisten lähiluonto- ja virkistysalueiden verkosto, jota pitkin pääsee etenemään taajaman lähivirkistysalueilta pidemmällä oleville suuremmille viheralueille. Tämä liikkumisen tarkoitettu viheralueverkosto toimii samalla luonnon monimuotoisuutta tukevana ekologisenä verkostona.

Harrastusmahdollisuuksista ja kulkuyhteyksistä tiedottamista on tehostettava esimerkiksi yhteistyössä alan järjestöjen kanssa. Keskeisillä ranta-alueilla voidaan esimerkiksi kalastusalueet ja rantautumispaikat merkitä maastoon kyltein ja opastein.

Taustamateriaalin valmistelijat:

Ulkoilufoorumi valmistelutoimikunta

Kai Lindqvist, Suomen Melonta- ja Soutuliitto

Olli Saari, Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö